

Sakkunnigutlåtande över professur i statsvetenskap i Örebro

Tjänsten som professor i statsvetenskap vid Uppsala universitet, med huvudsakligt tjänsteställe i Örebro, lockade nio sökande. Endast sex av dessa har, enligt vår bedömning, inkommit med handlingar inom föreskriven tid. De som granskas av oss är följande:

Sten Berglund

Detlef Jahn

Michele Micheletti

Jan-Peter Paul

Victor A Pestoff

Bengt Sundelius

Enligt högskolelagen 3:2 kan endast den som visat vetenskaplig och pedagogisk skicklighet ges tjänst som professor. Befordringsgrunder för denna tjänst är grad av vetenskaplig, pedagogisk och administrativ skicklighet samt personlig lämplighet i övrigt för tjänsten. Särskild vikt fästs vid vetenskaplig och pedagogisk skicklighet (Högskoleförordningen 4 kap §§ 15, 16, SFS 1993:100).

Utlåtandet är upplagt på följande sätt. Vi gör först en gemensam beskrivning av de sökande med avseende på vetenskaplig produktion och meriter i övrigt. Genomgången avslutas med en summering av huruvida behörighetskraven för tjänsten är uppfyllda. Därefter följer en individuell bedömning gällande vilken av de sökande som har den största skickligheten av betydelse för tjänstens ämnesinnehåll och beskaffenhet i övrigt. Vid dessa våra bedömningar tar vi inte ställning till frågan om de sökande har den personliga lämplighet som krävs för tjänsten.

Gemensam beskrivning

Sten Berglund, född 1947, avlade doktorsexamen vid Umeå universitet 1973. Han har varit

docent och tillförordnad professor därstädes, tillförordnad professor vid Åbo Akademi 1979, ordinarie professor vid Helsingfors universitet 1984-1992 och är sedan 1992 ordinarie professor vid Åbo Akademis samhällsvetenskapliga fakultet i Vasa i ämnet "statslära, särskilt kommunikation"; sedan 1993 är han också prefekt och dekanus där. I början av 1970-talet studerade han under ca två år vid Institute for Social Research, University of Michigan, Ann Arbor, och 1990 var han gästprofessor vid Århus universitet. Han har varit medlem av ett flertal nordiska forskningsprojekt och har en ingående erfarenhet av projektledning och forskarhandledning. Han har vidare varit medlem av ECPR:s Executive Committee och är sedan 1993 medredaktör för Scandinavian Political Studies. Hans pedagogiska och administrativa meritering är stark.

Sten Berglund har till bedömning inlämnat 57 skrifter, varav endast de viktigaste kan bli föremål för direkt omnämnande här. Påfallande många av dem har skrivits tillsammans med andra författare men detta oaktat står det klart att Berglunds produktion är omfattande. Hans huvudintressen är partier och partisystem i komparativt perspektiv, ursprungligen med huvudvikt på de nordiska länderna men under senare år alltmer koncentrerat till utvecklingen i Östeuropa. Han har också studerat partier och partisystem ur ett regionalt perspektiv. Vid sidan av detta har han en produktion inom ekolog-och aggregatdataanalys av nordiska väljardata med ingående metodologiska resonemang om det ekologiska inferensproblemet, dvs möjligheterna att med utgångspunkt i aggregatdata dra slutsatser om individuellt röstningsbeteende.

Berglunds doktorsavhandling "Masspartiet som kommunikationssystem" (mimeo 1973) har som studieobjekt "relationerna medlemmar/beslutsfattare i masspartier verksamma inom parlamentariska flerpartisystem" och analysinriktningen är systemanalytisk. Den koncentreras m a o på den interna arenan. Under rubriken lyder "En analys med inriktning på empirisk teori", och en inte ringa del av boken ägnas resonemang om data, operationaliseringar och mätmetoder. Kvaliteten i boken

är ganska svingande, och boken kan endast tillmätas ett visst meritvärde.

1978 utkom två böcker med Sten Berglund som medförfattare, nämligen "The Scandinavian Party System(s)" (tillsammans med Ulf Lindström) samt "Det svenska partiväsendet" (tillsammans med Pär-Erik Back). Båda har karaktären av mycket nyttiga läroböcker men i synnerhet den första bör även tillmätas vetenskaplig vikt; den har också varit av betydelse för utvecklingen av skandinavisk komparativ politik.

Den fjärde av Berglunds tidigare böcker om politiska partier är "Paradoxes of Political Parties. Rational Choice and Beyond" (1980). Den bygger på projektet "Support and Discontent in Political Parties" och studerar relationerna mellan partieliter och partimedlemmar, alltså ett slags fortsättning på doktorsavhandlingen. Materialet är begränsat och den något yviga titeln och undertiteln lovar mer än analysen kan hålla. Undersökningen är emellertid av betydande intresse.

Vid sidan av dessa större verk har Berglund (ofta tillsammans med annan författare) publicerat ett stort antal uppsatser om framför allt nordiska partier och partisystem: således om politik i Norrland, i Sverige, i Finland samt komparationer av två eller flera nordiska länder. Ett antal av dessa uppsatser är naturligtvis översiktsverk men i flertalet fall bygger de på primärforskning. Sammantaget visar denna produktion att Sten Berglund är en av de mest aktiva och insiktsfulla komparativisterna vad gäller nordisk politik; tillsammans utgör flertalet av dessa arbeten – tillsammans med den tidigare nämnda boken "The Scandinavian Party System(s)" – en stark meritering.

Ett annat av Berglunds intresseområden gäller politiska ekologiska analyser av valdata. Detta behandlas i en serie arbeten, varav flertalet skrivna tillsammans med Risbjerg Thomsen. Det mest vägande arbetet i denna grupp är boken "Modern Political Ecological Analysis" (1990), som Berglund och Risbjerg Thomsen utgivit och där de båda tillsammans med en tredje författare skrivit tre större uppsatser. Berglund har själv skrivit inledningen

till boken. Författarskapet på detta område är en klart vägande merit.

Berglunds tredje stora intresseområde gäller Östeuropa och Baltikum under senare år, framför allt framväxten av demokratiska partisystem i de postkommunistiska staterna. Inom detta forskningsområde har 11 skrifter inlämnats till bedömning, varav alla utom två skrivits och/eller utgivits tillsammans med Jan Åke Dellenbrant. Fyra av dessa ingår i boken "The New Democracies in Eastern Europe: Party Systems and Political Cleavages". Förutom utgivarna medverkar två polska författare. Boken är inlämnad i manus för tryckning hos Edward Elgar, London 1994. Denna bok är en grundlig omarbetning av en tidigare skrift. Författarnas ambitioner var att skriva en strikt komparativ bok med tonvikt på (i) "the kind of political pluralism that existed in Eastern Europe prior to the popular uprising in 1989/90, (ii) the dynamics of the revolution, (iii) the cleavage structure of the new competitive multi-party systems, (iv) the long term prospects for the new democracies" – men denna långtgående komparativa ambition visade sig inte möjlig med hänsyn till datasituationen. I ett sammanfattande kapitel har författarna emellertid försökt att skärpa komparationen, bla genom användning av kategorier från Sartoris "Parties and Party Systems". Hur som helst utgör boken en fascinerande läsning och Berglunds bidrag har stort meritvärde.

Vid en samlad bedömning av Sten Berglunds kvalifikationer för den sökta tjänsten bör följande framhållas. Han har en stark undervisningsmässig och administrativ meritering. Han har varit ledare för eller medlem av flera forskningsprojekt. Hans produktion är omfattande och varierad till sitt innehåll och gäller centrala områden inom statskunskapen. Kvaliteten på hans produktion är god. Även om han kanske inte skrivit något direkt banbrytande verk har han gjort en stor insats vad gäller komparativa studier i Norden och han är tillika en ledande nordisk gestalt vad gäller forskningen om den nyaste politiska utvecklingen i Östeuropa. Sten Berglund är kompetent till den sökta tjänsten.

Detlef Jahn, född 1956, blev MA (Diplom Soziologic) vid universitetet i Bielefeld och PhD 1991 vid European University Institute i Florens i "Political and social sciences". Åren 1985-88 var han forskarstudent vid EUI och 1988-93 lektor vid sociologiska institutionen, universitetet i Paderborn. Sedan 1989 har han varit gästforskare vid statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet och sedan 1992 därtill forskarassistent vid EUI. Han är projektledare för två projekt, "The Institutionalization of Ecological Issues in Modern Societies" och "Die Lernfähigkeit von Organisationen in Modernen Industriegesellschaften".

Jahn har till bedömning inlämnat 38 skrifter, varav en tryckt bok (doktorsavhandlingen), en bok i manuskript, ett specialnummer av en tidskrift (för vilket han varit redaktör) samt i övrigt uppsatser, varav flertalet är tryckta. Han beskriver själv sina specialintressen som miljöpolitik, sociala förändringar i industrisamhället, samt industriella relationer.

Detlef Jahns viktigaste arbete är doktorsavhandlingen "New Politics in Trade Unions. Applying Organizational Theory to the Ecological Discourse on Nuclear Energy in Sweden and Germany" (1993). Huvudintresset är att undersöka hur fackföreningar i Sverige och (Väst-)Tyskland reagerar på "ny politik", och debatten om kärnkraft får illustrera denna generella frågeställning. Åtta tyska och elva svenska fackföreningar (såväl inom arbetarrörelsen som inom tjänstemannarörelsen) har utvalts och det studerade materialet är i huvudsak uttalanden i organisationernas namn vid kongresser och i fackföreningstidskrifter under perioden 1973-1989; metoden är innehållsanalys. Analysen sker och tolkas i termer av olika organisationsteoretiska inriktningar och ett antal hypoteser formuleras. Författaren beskriver några av sina huvudresultat som förvånande. Svenska fackföreningar ligger nära idealet "pragmatic unionism". "German unions are much more political in the sense that they debate, within the unions, societal issues which are not necessarily connected with the basic union functions". Vidare: "The responsiveness of the Swedish political system to new demands ... cannot be confirmed

on the organizational level when considering trade unions. The hypothesis ... that the institutional structure in Germany is closed to new demands must also be rejected".

Jahns avhandling har många förtjänster. Den bygger på en noggrann litteraturgenomgång, hypoteser formuleras och testas med hjälp av innehållsanalys och historiska data, det komparativa greppet är genomgående. Författarens omiskännliga entusiasm för "ny politik" och "nya sociala rörelser" leder honom (vilket är vanligt inom detta studieområde) till att systematiskt övervärdera betydelsen av dessa fenomen. Motsatsställningen mellan "ny politik" respektive "produktionism" dras upp på ett manikeiskt sätt och sak samma gäller anhängarna av "ny" respektive "gammal" politik. En mindre distinkt och mindre konventionell distinktion mellan postmaterialister och materialister skulle ju kunna vara att de förra tar materiella värden för givna och därför ointressanta medan de senare tar dem för osäkra och därför intressanta. Motsatsställningen mellan "växt" och "miljö" kan ju också uttryckas en smula nyanserat: ekonomisk växt kan ur ekologisk synpunkt vara mer eller mindre god eller dålig, man kan hävda att bekämpningen av föroreningar etc endast blir möjlig vid ekonomisk växt och med "ren" teknologi. Man kan ju också fråga sig om inställningen till kärnkraft nödvändigtvis ger en representativ bild av inställningen till "ny politik" i allmänhet – det kan ju tex hävdas att alternativet till kärnkraft inte är nya, rena, förnyelsebara energikällor utan olja och kol; i det svenska fallet är det naturligtvis skäl att minnas att energiproduktionen i ovanligt hög grad är beroende av kärnkraft.

Detlef Jahns andra större arbete är ett ännu utgivet och ej helt färdigt bokmanuskript "Challenging the Established Politics in Modern Society: the Character and Impact of New Social Movements and Environmental Parties in Sweden and Germany". Boken är indelad i två delar. Den första tar upp teoretiska problem och studerar globala tendenser, framför allt gällande miljöpolitik, den andra studerar aktörer och processer i Sverige och Tyskland, framför allt nya sociala rörelser och

"gröna" partier samt deras aktiviteter och genomslagskraft. Ett av författarens resultat är att reaktionerna på de nya sociala rörelserna var olika i Sverige och Tyskland. I Sverige "tämjdes" de genom kooptering och pragmatism, i Tyskland mötte de ursprungligen en fiendtlighet, som kom dem att framstå som motkulturer, som dock efterhand fick en stark tillväxt i antalet sympatisörer.

Även här betonar författaren vikten av sitt studieobjekt: "... I postulate that new social movements are the driving force of social change ... they can be considered as the forces of definition in modern society, which may or may not change the relations of definition, e.g. the interpretation of reality". Dessa extrema postulat skulle må väl av att jämföras med och testas mot mera sansade teorier om social förändring.

Det förekommer vissa överlappningar mellan doktorsavhandlingen och bokmanuskriptet men det senare har ett vidare sikte än den förra. Dock ter det sig bitvis en smula skissartat men är ju å andra sidan ännu inte helt färdigt.

Detlef Jahns övriga produktion består av artiklar, bokanmälningar, projektrapporter, etc. Påtagligt mycket är direkt eller indirekt relaterat till de båda böckerna. De ändrar inte väsentligt bilden av Jahn som forskare.

Vid en sammanfattande värdering av Detlef Jahns meriter bör det betonas att han är en god och grundlig forskare med stor entusiasm för sitt speciella forskningsområde, "ny politik" och "nya sociala rörelser" – ibland så entusiastisk att en viss brist på proportionssans uppstår. Hans forskning ter sig lovande men den täcker ännu ett relativt smalt område inom den statsvetenskapliga disciplinen och kan inte anses tillräcklig för en kompetensförklaring till en professur i statskunskap.

Michele Micheletti, född 1953, disputerade år 1985 på avhandlingen "Organizing Interest and Organized Protest. Difficulties of Member Representation for the Swedish Central Organization of Salaried Employee (TCO)". I avhandlingen konstrueras två idealtyper för organisationsdemokrati, en korporativistisk

och en pluralistisk. Framställningen är faktsäckad samtidigt som den på ett fruktbart sätt knyter an till aktuell statsvetenskaplig teori- bildning. Avhandlingen utgör en god merit. Intresseorganisationer och folkrörelser är en dominerande inriktning i Michelettis forskning. Hennes första skrifter efter avhandlingen rör intresseorganisationerna och deras roll i det svenska samhället. Ett genomgående tema är samspelet mellan den interna demokratin och organisationernas omgivning. Hon har också i några kortare uppsatser lagt tyngdpunkten på TCO:s relationer till staten och den politiska demokratin. För den som vill veta mer om TCO som arbetsmarknadsorganisation eller om dess roll i det svenska samhället är det naturligt att gå till Michelettis skrifter.

Under senare delen av 1980-talet studerade Micheletti det organiserade lantbruksintresset och den statliga jordbrukspolitiken. Hon genomförde en större studie av LRF, vilken redovisas i boken "The Swedish Farmers' Movement and Government Agricultural Policy" (1990). De teoretiska utgångspunkterna och valet av frågeställningar har många likheter med dem som återfinns i analysen av TCO. Här är det emellertid en intresseorganisation av annan typ som görs till föremål för analys. Författarinnan har också utvecklats och framställningen är på samma gång lättläst och problematiserande. Resultaten är både policy-relevanta och av mer renodlat grundforskningsintresse. Boken är dessutom välskriven. Vi betraktar den som en i detta sammanhang välgående merit.

Under de senaste åren har Micheletti tagit ett brett analytiskt grepp på ett stort ämne nämligen sambandet mellan samhällsförändring och kollektiv organisering. I boken "Det civila samhället och staten" (Publica 1994) granskar hon det svenska civila samhällets historia från mitten av 1800-talet och framåt. Hon har ambitionen att klargöra vilken roll aktionsgrupper och folkrörelser spelar och har spelat såväl för välfärdsstatens tillväxt som för internationaliseringen och framväxten av frivillig sektor i Sverige. Bokmanuskriptet föreligger också i en engelskspråkig version som författarinnan avser att publicera i USA.

Det ligger närmast i ämnesvalets natur att analysen måste bli svepande på gränsen till yttlig. Hennes kunnande om intresseorganisationernas villkor i det svenska samhället gör dock framställningen läsvärd. Vi menar att Michele Micheletti med denna bok bidragit till att vitalisera och relativisera debatten om mekanismerna för det svenska välfärdssamhällets förändring.

I bokmanuskriptet "Understanding Organized Action" gör Michele Micheletti ett ambitiöst försök att utveckla ett nytt teoretiskt perspektiv på forskning om intresseorganisationer och folkrörelser. Utgångspunkten är att det behövs nya teorier för att studera det civila samhället. Hon kombinerar olika teoretiska synsätt och formulerar ett "eget program" för hur organisationer kan studeras så att det blir möjligt att förstå hur samhällsförändring kommer till stånd inte minst i en brytningstid som den vi just står mitt uppe i. Huvudresultatet sammanfattas i nio punkter som närmast har karaktären av empiriska generaliseringar baserade på en 20-sidig bibliografisk sammanställning. Micheletti anger själv att "This book is a first step in the process of bringing social science theories up-to-date with current reality. It points to a number of important research questions and issues that need to be addressed in any serious study of CAOs (Collective Action Organized)".

Manuskriptet ger en bra översikt över forskningsläget i det område Micheletti rör sig. Hennes bidrag består snarare i att syntetisera och kommentera än i att själv formulera en teori gällande organisering och samhällsförändring. Vår bedömning är att manuskriptet inte är särskilt originellt och att det bör genomarbetas ytterligare om det skall kunna närma sig författarinnans högt ställda ambitioner. Det håller inte samma kvalitet som hennes böcker om TCO och LRF. Kombinationen av bred deskription och systematisering av analytiska perspektiv hos andra forskare i detta fält gör dock att den har meritvärde som lärobok.

Micheletti har förutom de större arbeten som nämnts ovan producerat och även publicerat en lång rad uppsatser och bokkapitel. En hel del överlappningar finns mellan skrifterna.

Vissa av dem är dessutom korta beskrivningar eller kommentarer i anslutning till böckerna. Åtskilliga av uppsatserna har dock ett eget inte obetydligt meritvärde. Till de mest intressanta hör "Towards Interest Inarticulation. A Major Consequence of Corporatism for Interest Organizations", "Swedish Corporatism at a Crossroad: The Impact of New Politics and New Social Movements", "Intresseorganisationerna och den allmänna opinionen" och "Sweden: Interest Groups in Transition and Crisis".

För närvarande är Micheletti verksam inom ett forskningsprojekt där hon framträder med delvis ny forskningsprofil. Hennes ambition som den presenteras i ett paper framlagt vid APSA i september 1993 är att analysera förtryckta grupperns kamp för att bli erkända som fullvärdiga medborgare.

Sammanfattningsvis demonstrerar Micheletti fallenhet för teoretiska frågor samtidigt som hon förmår hantera empiriska data på ett sätt som bidrar till att göra hennes arbeten tillgängliga för en bred publik. Hon är produktiv och deltar på olika sätt med engagerade inlägg i den pågående debatten inom det svenska såväl som det internationella forskarsamhället. Tyvärr utmärks dock särskilt den senare delen av hennes produktion av en viss ytlighet. Hon har undervisat både vid Statsvetenskapliga institutionen i Stockholm och vid institutionen för Scandinavian Languages and Literature, University of Washington och har också författat läromedel och aktivt deltagit i kursplanering mm. Michele Michelettis samlade vetenskapliga produktion har emellertid ännu inte en sådan tyngd och originalitet att hon kan anses uppfylla kompetenskraven för professur.

Jan-Peter Paul, född 1949, avlade diplomexamen i ekonomi 1972. Han blev ekonomie kandidat 1973, magister 1975, licentiat 1985 och ekonomie doktor 1989 vid Svenska handelshögskolan i Helsingfors. Sedan 1990 är han docent i ekonomisk politologi vid samma ställe och har haft en rad anställningar inom näringsliv och diplomati samtidigt som han bedrivit en omfattande föredrags- och skribentverksamhet.

Paul har publicerat en rad vetenskapliga arbeten – böcker och artiklar – särskilt gällande ekonomisk internationalisering och europeisk integration, men också i ämnen som rör ekonomiska sanktioner och krigsföring samt utbildningsekonomi och vetenskapsutveckling.

Flera av arbetena är klart statsvetenskapligt relevanta. Detta gäller till exempel en ingående studie av ekonomisk embargo politik under det kalla kriget (1988), och det gäller flera av arbetena om europeisk integration och ekonomisk politik i EU. Pauls forskning har emellertid sin tyngdpunkt inom ekonomi och "ekonomisk politologi", och den ligger klart vid sidan om den kompetens som krävs för en allmän professur i statsvetenskap. Därtill är täckningen av forskningsorienteringar och litteratur inom modern nordisk och internationell statsvetenskap alltför begränsad.

Victor A Pestoff, född 1941, disputerade år 1977 på avhandlingen "Voluntary Associations and Nordic Party Systems". Det ämne som behandlas är multipelt medlemskap i olika frivilliga organisationer i Finland, Norge och Sverige och hur det korstryck som detta medlemskap ofta ger upphov till påverkar politiska attityder. Ett ambitiöst försök görs att tillämpa pluralistisk korstrycksteori och anlägga såväl makro- som mikroperspektiv på organisationerna. Det empiriska materialet är huvudsakligen av sekundärtyp. Slutsatserna och tolkningarna är intressanta även om den empiriska (och stundtals även den teoretiska bas) på vilken de vilar inte är fullt stabil. Sammantaget bedömer vi avhandlingen vara en god merit. Även efter avhandlingen har Pestoffs forskning i allt väsentligt rört olika aspekter av frivilliga organisationers roll i det politiska systemet samt konsumentinflytande och konsumentpolitik. Han har producerat ett stort antal rapporter och artiklar. Även om överlappningar förekommer kan vi ändå konstatera att Pestoff är en produktiv forskare som kontinuerligt redovisar och analyserar empiriska resultat av relevans för den politikvetenskapliga forskningen.

Uppsatsen "Organisationernas medverkan och förhandlingar i svensk konsumentpoli-

tik", som ingår i Nielsen og Pedersen (red), förtjänar ett särskilt omnämnande. Den är välskriven och illustrerar Pestoffs förmåga att behandla relationerna mellan politik och marknad på ett sätt som både beskriver svensk konsumentpolitik väl och samtidigt genererar nya och intressanta frågor av principiellt intresse långt utanför konsumentpolitikens domäner.

I boken "Between Markets and Politics – Co-operatives in Sweden" (1990) samlar Pestoff sig till en sammanfattande analys av den kooperativa rörelsen. Trots att en hel del av stoffet i denna bok återfinns i tidigare rapporter har skriften ändå ett meritvärde just på grund av det samlade greppet. Uppsatsen "The Role of Non-Profit Organizations in Managing HIV/AIDS in Sweden" (tillsammans med Dagmar von Walden Laing), som är accepterad för publicering i en bok med B Marin och P Kenis som editors, visar att Victor Pestoff kan applicera sina kunskaper om non-profit organizations på ett delvis nytt fält.

Under 1990-talet har Pestoff breddat sitt vetenskapliga intresseområde bl a genom att (tillsammans med andra författare) analysera institutionella förändringar i samband med övergången till marknadsekonomi i östra Europa. Ett annat tema är jämförande analys av arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna och dess relationer i OECD-länderna. Hans skrifter i dessa nya ämnen är informationsrika och välskrivna, men saknar stringenta generaliseringar.

Pestoff har en omfattande pedagogisk meritering. Han har varit knuten till flera samhällsvetenskapliga institutioner. Särskilt stora är hans undervisningserfarenheter i företagsekonomi och statsvetenskap. Han uppfyller de krav på pedagogisk kompetens som kan ställas för den här aktuella tjänsten. Sedan år 1988 är Pestoff docent i allmän statslära vid Helsingfors universitet. Han är en produktiv och uppslagsrik forskare inom området kooperations- och organisationsforskning. Svagheten i hans forskningsprofil ligger i att hans skrifter ofta präglas av stora inslag av deskription och en härtill relaterad brist på generaliserande utsagor. Pestoffs vetenskapliga produktion kan

inte anses tillräcklig för den tjänst det här är fråga om.

Bengt Sundelius, född 1950, är forskare i ämnet politiskt samarbete i Europa vid Humanistiskt-Samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR). Han är också docent vid Stockholms universitet. Han blev fil kand vid Lunds universitet 1972, MA vid University of Denver 1974 och år 1976 PhD vid samma universitet.

Sundelius har lång erfarenhet av undervisning och handledning av doktorander. Han har också administrativ erfarenhet, bl a som ledare vid institutet för English-Speaking Students, Stockholms universitet. Han har deltagit mycket i internationellt forskningssamarbete, både inom forskningssammanslutningar, i projektsamarbete och genom internationella konferenser.

Sundelius har en relativt omfattande och övervägande engelskspråkig vetenskaplig produktion. Han har utgett 7-8 böcker/monografier, de flesta som redaktör eller medförfattare/redaktör, och han har insänt till bedömning ytterligare ca 20 artiklar (vilka utgör ett urval från en betydligt längre publikationslista).

Sundelius produktion är koncentrerad på området internationell politik med tyngdpunkten på integration och samarbete mellan stater, utrikespolitik med fokus på svensk neutralitetspolitik och komparativa nordiska analyser samt på beslutsprocesser, särskilt hantering av utrikesrelaterade kriser. Dessa tre områden överlappar varandra tematiskt i Sundelius arbeten, eftersom svenska och nordiska utrikesrelationer är centrala på alla tre fälten.

Perspektivet i Sundelius analyser av internationell politik är "interdependens" och integration. I doktorsavhandlingen om nordiskt samarbete från 1976 blir integrationen belyst genom kommunikation, handel, organisationsdeltagande, attityddata och samordning inom Nordiska Rådet. Genomgången sammanfattas med en modifikation eller kritik av neo-funktionalistiskt integrationsteori, som Sundelius inte finner stöd för. Avhandlingens tema utvecklas vidare i "Managing Transnationalism in Northern Europe" (1978) och fle-

ra mindre arbeten. Här ser Sundelius övernationellt samarbete som svaret på internationaliseringens utmaningar, och han beskriver hur policy-koordinering utvecklas som en gradvis och inkrementell strategi. I ett nytt och ännu ej färdigt arbete "Interdependens, konflikt och säkerhetspolitik" (tillsammans med Ulrika Mörth) visar Sundelius hur interdependens också kan medföra konflikt och säkerhetspolitiska spänningar. Denna analys utgår ifrån nyare statsvetenskaplig forskning och kan fullt genomförd bli av stort intresse.

Ett större arbete i studiet av utrikespolitik är "Internationalization and Foreign Policy Management" (tillsammans med Lauri Karvonen, 1987). Här visar författaren hur internationalisering och "komplex interdependens" besvaras genom omorganisering av utrikespolitiken, särskilt vad gäller strukturell decentralisering och därmed svagare samband mellan olika sakområden. Tyngdpunkten i Sundelius arbeten om utrikespolitik ligger trots allt på svensk och i viss utsträckning finsk neutralitetspolitik. I ett antal artiklar, bokkapitel och konferenspapper diskuteras ändrade förutsättningar för neutralitetspolitiken, särskilt efter det kalla kriget. Analysen knyts dels till generella perspektiv på säkerhetsdilemmor i mellanstatlig politik, och dels till ramarna för "beslutningsregimer" i utrikespolitiken. Mer speciellt ser Sundelius ändringarna i neutralitetspolitikens villkor som en rambetingelse för den svenska kopplingen till EU, och han ger uttryck för ett starkt polemiskt färgat försvar för svenskt EU-medlemskap ("Utanförskapets säkerhetspolitiska konsekvenser", 1994).

I en FOA-rapport från 1982 går Sundelius igenom "Störningsfaktorer i utrikespolitiska beslutsprocesser": individuella faktorer, grupp faktorer, organisationsfaktorer och så kallade kombinationseffekter som formar uppfattningen om och behandlingen av risksituationer. Rapporten står som en tidig upptakt till en typ av analyser som Sundelius nyligen fört vidare. Det gäller de större manuskripten "Krishantering på svenska" (tillsammans med flera författare), och "The Imperative of Decision" (tillsammans med Eric Stern). I den första studien diskuteras behandlingen av tre kri-

ser – U 137-krisen, Tjernobyl-krisen och valutakrisen år 1992. Krishanteringens knyts till begränsningar av rationalitet genom individuella faktorer, smågruppsdynamik, ledarnormer och organisationsstrukturer. I den andra studien fördjupas analysen av U 137-krisen både teoretiskt och empiriskt. I utgångspunkten konfronteras ett neo-realistiskt perspektiv (från Waltz) med ett teori-perspektiv där kriser betraktas som ett brott med huvudstrukturen i internationella förhållanden (från Lebow). Detta följs upp med en mer ingående diskussion av litteratur gällande internationella kriser i kombination med en detaljerad ge-

nomgång av händelseförloppet i ubåtsfrågan. Tills vidare fattas emellertid integrerande sammanfattningar och slutsatser av studien.

Sundelius framstår som en energisk och välorienterad forskare på sitt fält. Hans viktigaste empiriska bidrag gäller svensk utrikespolitik i vid mening och hans ämnesperspektiv och kontaktnät präglas av internationell orientering. Han intar en central ställning inom interdependensteori och det ligger en relativt bred användning av olika analysinriktningar i hans studier av politik. Sundelius är kompetent till den sökta tjänsten.

Värdering (Gunnel Gustafsson)

Med hänvisning till ovanstående gemensamma beskrivningar och omdömen konstaterar jag att endast två av de sökande, Sten Berglund och Bengt Sundelius, uppfyller kompetenskraven för professur. Berglund och Sundelius är båda väl kompetenta för tjänsten. Vid en jämförelse finner jag att avståndet mellan dem inte är särskilt stort i fråga om vetenskaplig skicklighet. Berglund har dock ett försteg därför att hans produktion både är bredare ifråga om ämnesval och mer omfattande. Han är också klart överlägsen när det gäller administrativ och pedagogisk erfarenhet. Jag gör därför följande rangordning:

1. Sten Berglund
2. Bengt Sundelius

Gunnel Gustafsson

Värdering (Gunnar Sjöblom)

Vi har i den gemensamma delen av utlåtandet funnit att Sten Berglund och Bengt Sundelius är kompetenta till den sökta tjänsten. Båda är väl meriterade forskare och avståndet mellan dem är inte stort. Jag vill emellertid ge Berglund ett litet men klart försteg med hänsyn till bredden i hans produktion, som därtill ligger mycket central för en allmän professur i stats-

vetenskap; Berglunds försteg förstärks också vid en bedömning av pedagogisk och administrativ meritering. Rangordningen blir således:

1. Sten Berglund
2. Bengt Sundelius

Gunnar Sjöblom

Vurdering (Øyvind Østerud)

Under henvisning till felles beskrivning og vurdering, fastslår jeg at bare søkerne Berglund og Sundelius fyller kompetansekravene til professorat. Avstanden i vitenskapelig nivå mellom disse to kvalifiserte søkerne er ikke stor, men Berglund har en emnemessig noe bredere og mer omfattende produksjon. Han har også en større administrativ og pedagogisk erfaring. Jeg vil derfor foreta følgende rangering:

1. Sten Berglund
2. Bengt Sundelius

Øyvind Østerud